

Èse de două ori în septemana: **Joi-a** și **Domineca**; era candu va pretinde îndertantia materielor, va eși de trei sêu de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune,
pentru Austria:

pe anu întregu . . . . . 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
„ patrariu . . . . . 2 fl. v. a.

pentru Romania și strainetate:

pe anu întregu . . . . . 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundintii ai nostri, și de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresă și corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sêu speditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunile și alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretiulu timbrului câte 80 cr. pentru una data se antecipa.

Pesta, in 30 dec. 1872.

Astadi, in ajunulu anului nou 1873, avemu sê ni incepemu revista politica de dia cu o mare noutate, cu unu — *necrologu*, cu notificarea mortii es-imperatorelui franceșu **Ludovicu Napoleone alu III.**

Acestu barbatu, in timpu de 20 de ani celu mai renumitu, mai potinte și gloriosu monarchu pre pamentu, alu caru geniu și norocu de o potriua au fostu admirate, de care lungu timpu a fostu legate tôte sperantiile poporaloru impilate, pre candu d'alta parte totu pre acelea s'au radimatu și redicatu vèdi'a și totu prestigiulu tiraniloru impilatoru de popora, — acestu *semi-dieu*, pururia invingetoriu și numai o data invinsu, dar atunci și trantitu pentru pururia, — slalta ieri joi in 9 ian. n. nainte de mediadi, la 10^{3/4} ore, pre ne-asteptate reposa in Anglia in *Chislehurst*, dupa ce cu câteva dile mai nainte și a nume in 2 și in 6 ian. n. suferise cu succesu două operatiuni de petra, ér in aceeași dia dupa mediadi avea sê se supuna la a trei-a.

Môrtea i-a urmatu din caus'a slabitiunei, escate in organismulu corpului seu struncinatu. —

Astfelu marirea pamentesca, elupata in timpu de dicimi de ani cu multa ostensela, prin multe combinatiuni încordate, intr'unu minutu neprevèdiutu se preface in nimic'a! Ce dovèda eclatante și acestu casu, că numai valòrea morale a omului este —

Lunga e biografi'a și istori'a acestui mare și minunatu moritoriu, dar — generatiunea presinte propriaminte nici nu pòte fi chiamata și competente de a o descrie și constatá cum se cade; alta generatiune, mai pucinu preocupata, mai pucinu dreptu interesata, va trebui s'o elucubredie intru adeverat'a ei realitate și valòre.

Nòa pentru asta data ni ajunge a amintí, că marele defunctu s'a nascutu in 20 aprile 1808, pre candu unchiulu-seu, marele imperatore **Napoleone I**, se aflá la culmea poterei și gloriei; ér la caderea acestuia baietulu Ludovicu abiá erá de 7 ani, și crescerea i s'a facutu in strainatate, in essiliu, și a trecut prin multe vicisitudini pana candu revolutiunea de la 1848 'lu redicá mai anteu de *presiedinte alu Republicei franceșe*, ér apoi de *Imperatore*, — de care potere și demnitate capitularea de la Sedanu l'a despoiatu și totu de o data și espatriatu.

Noi romanii, desi cu cele lalte popora greu am semtitu și simtimu și astadi plagele ce ni-a infiptu nemoralitatea și cinismulu ce s'a respanditu cu ambele maní și chiar prin essemplu de la curtea imperiale a lui **Napoleone alu III**, totusi nu vomu uitá, și mai vartosu facia de catafalculu seu, nu se cade sê uitámu beneficiile ce odeniòra ni-au provenitu de la acestu mare fiu alu romanismului, spriginulu ce a datu Romaniei atátu prin recâscigarea unei pârțicele din Besarabia, câtu și prin recunòscerea uniunei, și preste totu prin nutrimentulu datu semtiului nostru natiunale!

Si de aceea noi — din inima oftámu: *Sê-lu ierte Ddiu induratulu*, — *sê-i fia tereni'a usiòra*, — pre cum de sicuru *memori'a ni-i va perí din istoria nici o data!* —

Pòte sê ne intrebe cineva:

Cum ore s'a intemplatu de — uitaramu cu totulu a gratulá onorabilulu Publicu alu nostru la serbatorile nascerei mantuitorului?!

Simplu.

Pentru cá, dia de dia, nru de numeru, n'am avutu de câtu a insirá necasuri și nepaste din partea celoru de susu, — sfasiari și retaciri din partea celoru de diosu; apoi — diu nici la serbatori n'aveamu sê dicemu alt'a: dar — nuni-iertatu inim'a, a mai repetí și cu ocașiunea santeloru serbatori acelasi amaru opu! Cáci — cine nu s'a convinsu, că domni stepanitori, ca și elementele crude ale naturei, nu mai alegu intre serbatòre și dilele de lucru; isbescu in noi foramila — in tôte dilele, peste totu anulu! Impilatorii natiunali desclinitu, facia cu noi nu-si mai aducu a minte de Ddiu și dreptate nici in diu'a de pasci, nici in diu'a de Craciunu, nici in cea de anulu nou!

Poteamu sê ne mai indemnâmu, a tiené firmi la Ddiu și dreptate, a asteptá mai bine, și — sê nu desperâmu. Dar și acést'a predicaramu anulu întregu ne'ncetatu; cáci ni-a remasu unic'a mangaiere!

Si — cu tôte acestea ni placu cuvintele de salutare creștinésca la serbatori ale sororiloru nòstre din Basiovu și din Sibiu; cu atátu mai vertosu, cáci ele la acést'a ocașiune ni vorbira din sufletu, și ni inspirara convictiunea, cumca — sunt de deplinu acordu cu noi in câtu pentru caus'a comuna și pentru trist'a stare la care ni-au condamnatu potericii dilei.

Si — asiá pricepem, și Ddiu bunulu va dá ca sê nu ne insielâmu, cumca *amagritu și necesaru* — amagritu și necesaru — apropiatu și reconciliatu fòrte multu, și cá — solidaritatea ce — nainte de noueluni — in desiertu am planuit'o și cautat'o, astadi de sinesi incepe a se instalá in spiritele romane nestricate.

In fine, cetiti domniloru frati connatiunali chiar foile contrariloru nostri, chiar organele oficiòse ale partitei de la potere, și ve veti convinge cá și dupa acelea, politic'a urmata pana acuma, pre care noi din tote poterile am combatut'o, ne duce pre toti, cu totu cu patria, și de securu și tronulu — la prepaste, la perire! Pessimismulu a ocupatu tôte spiritele, și — dorere, acést'a aparițiune trista este, de carea; trebuie sê-ni gratulâmu la anulu nou!

La atát'a am ajunsu prin retacirea — și a monarchului, și a domniloru magiari, și a poporaloru — de la 1867 in còci; și — e bine cá am ajunsu macar la *acestu stadiu de recunòscintia*; cáci — din acést'a recunòscintia, in data ce mintea și omeni'a, loialitatea și patriotismulu ni vor fi busol'a conducetòria, va trebui sê ne reculegemu cu totii, sê dâmu man'a fratiésca și se cautâmu și calea cea buna pentru d'a scapá de catastrof'a ce ne amenintia.

Unu anu mai fatalu, mai nefastu, decâtu acest'a, pre carele tocmai 'lu incheiâmu, de multu n'a trecut peste capetele nòstre; — deci tréca și cufunde-se in intunereculu trecutulu afurisitu, și dée ceriulu ca celu viitoriu sê ffa inceputulu unei ere mai fericite, carea sê vindece grelele rane ce ni s'au infiptu pana acuma chiar de susu materialminte, moralmente și spiritualmente, și sê ni faca uitabile amarele nedreptáti ce suferiramu!

Cu acést'a incheiâmu celu din urma actu alu luptei nòstre publicistice de anulu 1872. —

Invitâmu la prenumeratiune pentru *„Albina“* pre anulu 1873, alu VIII-lea alu vietii și pline de lupte! —

Portretulu lui Avramu Janou.

Pre candu noi ne pregateamu sê surprindemu pre stimatulu nostru publicu cu edarea portretulu lui **Avramu Janou**, și — numai ne socoteamu, cá ore — *cum va fi mai bine*, mai potrivit? Sê facemu editiune mica, frumòsa, „de cabinetu“ — cum se dice; prin care adeca fie-care bunu fiu alu maicei romane sê devina in pasetiunea d'a avé tipulu marelui erou și martiru natiunale — in „Albumulu“ ori chiar la peptulu, in portfoiulu seu? — sêu, sê facemu o editiune mare și batatòria la ochi, pentru intrumsetiarea caseloru natiunale? — Mai de parte ne socoteamu, cá — ore din care periodu alu vietii sale sê luâmu tipulu marelui nostru barbatu? — Ore sê-lu dâmu publiculu astfelu, cum ni l'a descriu *Dragosiu* dupa prim'a intelnire cu elu la Miheleni in martiu 1849, candu *Janou* intr'adeveru erá „*Regele muntiloru*“ — sêu sê-lu punemu nainte ochiloru poporului asiá cum erá in celu din urma periodu alu vietii sale pamentesca, in tipulu *martirulu*, in frantu de dorerile suferintiiloru, cu semtiulu nedreptátiloru omenesci in peptu!

Candu noi in spiritulu nostru debatemu acést'a cestiune, „*Neue Ill. Ztg.*“ din Viena, in nrulu seu I. ne surprinse cu publicarea portretulu, pre langa o scurta biografi'a a fericitulu nostru erou natiunale. — (Curiosu; acést'a noua fòia publicá portretulu lui *Janou* in *Székely*; și inca in ce contrastu! Coliá revolutiunea aliata cu despotismulu, in soldulu acestuia, din còcia democrat'a venduta despotiei și dripita in piciora!)

Acestu portretu infacisiedia pre marele nostru barbatu ca pre unu — *desperatu*, ni presenta tipulu unui omu, *materialmente și spiritualmente ruinatu!* Er biografi'a ce i se face — de si nu e lipsita de trasure frumòse, chiar sublime și — adeverate, totu nu este combinata pentru d'a face impresiune morale și d'a dá tributulu cuvenitu — dreptatei. (Sê luâmu incidentalmente pucina notiția de spiritulu acestei biografii.)

Parol'a lui Janou, dupa acést'a biografi'a a nemiului a fostu: „*A operá natiunalitatea sa contra usurpatoriiloru magiariloru tiran.*“

Totu respectulu; cáci — adeveru este. Dar nemiulu adauge: — „*pre cum i-au fostu sioptitu lui mai marii sei cesaro-regii, dupa inspiratiuni mai nalte!*“

Va sê dica: strainii și pre *Janou*, casi cu 75 de ani nainte de elu pre *Horia*, vreu a-lu stigmatísá de unéla amagita a Camarilei din Viena!

De ce ore acést'a?

De securu pentru cá — *astfelu ne cunoscu strainii contipurani*, — firesce dupa portarea nòstra, in câtu *nu ne tienu capabili de resolutiuni și fapte mari, din propriulu nostru impulsu!*

Pricepe acést'a dlu *Baritiu*?

De buna séma; și nici cá pòte sê fia dsale, dar nici celoralalti, mai pucinu versati in istoria și publicistica — noua acést'a opiniune a strainiloru despre noi.

Ei bine: pricepe-vom o data, cá — pentru ce noi ocașionalmente „*dâmu cu bal'a in balta?*“

Biografi'a din „*N. Ill. Z.*“ amintesce crudimele romaniloru din resbelulu de la 1848/9, astfelu de crudimi cari — s'au constatatu formalmente, cá s'au comis chiar de contrarii romaniloru, de magiari și de secui facia de poporulu romanu. Totusi — nemiulu este destulu de dreptu, a nu atribui lui *Janou* acele cru-

dimi, ci a recunòscè bunetatea și umanitatea inimei eroului nostru.

Pré bine pronuncia acést'a biografi'a cá: „*In butulu versatulu multu sange, poporulu lui Janou a remasu injuçatu, casi mai nainte! — și acést'a esperintia l'a torturatu pre elu diu'a și nóptea, pana ce l'a facutu misantropu!*“

„*Adeverulu e,*“ — scrie mai de parte nemiulu, — „*cá Janou nici o data n'a cautatu uitare prin càrciume*, cá elu moralmente n'a caditu nici pre unu momentu, ci cá pre elu — numai mahnire, carea i-a sfasiatu inim'a, l'a facutu indiferinte pentru exterioru. Elu — despre politica n'a mai vorbitu, de cum austriacii au intratu la 1849 in Transilvania. Elu a traitu ca unu intrupatu *Mythos*, — și elu a moritu, de o parte uritu și urgisitu, de cea lalta — *amatu și veneratu*. — Istori'a i va face dreptate.“ —

Acést'a judecata a strainului, aceste sante adeveruri, aceste petrudiatiòrie cuvinte, ni-au miscatu inim'a și ni-au decisu resolutiunea.

Vomu presentá pre marele *Janou* — pentru poporulu seu, pentru carele a suferitu și carele l'a iubitu si-lu inbesce și adóra, ilu vom presentá in tipulu de *martiru*, cum intr'adeveru a fostu, cu dorerea sa in inima și cu semnele de suferintia, atundu esprese in facia-i; i vom publicá portretulu in tipulu de *stare venirea lui*; — prenumerantiloru Albinei 'lu vom tramite gratis, in semnu de recunòscintia a spriginulu ce ni dau in lupt'a pentru assistintia și progresu; altor'a ilu vom dá cu unu pretiu micu, ér câscigulu 'lu destinâmu unui *monumentu!*

Acést'a placere aducemu — unic'a, de care dispunemu in momentu, onoratu-lu nostru Publicu ca de presentu pentru anulu nou! —

Romanii și Sassii,

sêu cestiunea regularei politice a fundulu regiu.

Acést'a cestiune este la ordinea dilei in diaristica, fiindu cá se apropia desbaterea ei in Diet'a ungrésca, dupa-ce domni sassi din conflussulu Universitatei loru, precum am amintitu și noi la rondalu nostru, fecera o reprezentatiune catra guvernulu, prin carea staturescu, ca regularea sê se marginésca intru atatorirea onoru principia generali și elastice, pre alu carora temeiu apoi ei in Universitatea loru sê croiésca cu mana libera regularea in specialu.

Noi — mai pucinu de câtu tôte celelalte foi, ne am ocupatu pana acuma de acést'a cestiune; pentru cá fiindu ea un'a atátu de speciale și locale, nu ni dá man'a, a prejudecá noi din departe a supr'a onoru interese ce privescu o parte desclinitu situata a natiunei nòstre, ci — asteptamu se vina a o tractá ai in a nòstra fòia careva dintre intieligintii cei mai competinti ai nostri din acele pârți.

Acum cá asteptarea ne-a insielatu, ne servim de elucubratiunile colegeloru nòstre din Transilvania, de „*Tel. Romanu*“ și „*G. z. Tr.*“ și mai vartosu de o traductiune din „*Reform*“ cea ungrésca, pentru scopulu d'a informá pre lectorii „*Albini*“ despre starea lucrului. „*Tel. Rom. dice.*“

„*Foile ungrésce fora deosebire de colòre politica tôte esprima o nemultiamire cu purtarea majoritatii sasesci, carea tinde la o suprematia a elementulu sasescu in fundulu regescu, cu eschiderea majoritatei locuitoriloru din acestu teritoriu.*“

„*Intr'aceca cele de preste Lait'a și altele din Germania, sustienu pretiasele drepturi es-*

chisive ale sasilor. „N. Fr. Presse“ nu se multiamesc numai cu atât, ci tiparese corespundintie, cari lovescu in facia faptele din trecut si pentru ca se face cauză sasăscă mai plausibila inaintea publicului celui mare, primesc in colonele ei corespundintie, cari forasă se folosesc de defaimari dediositorie a supra romanilor, dicendu despre ei, că preteritoriului fundului regescu sunt numai servitori, pastori si lucratori de ai sasilor; va se dica nisece individi, cari nu sunt de a fi considerati in cestiuni si afaceri ce privescu drepturile politice, si cari nu potu avé nici pretensiuni de a fi pusi in egale categoria cu sasii.

„Reform“ din Pesta, si dupa această mai multe sfaria din patria, reproducu unu raspunsu, despre care „Kelet“ ne asigură că este compus de membrii romani din disa universitate, unu raspunsu, carele fu tramisu diariului „N. Fr. Presse“ din Viena, dara nu fu primitu, si prin carele se combate cu date asertive corespundintei si érasu cu date se demustra, că romanii in tôte timpurile au contribuit cu bani si cu sange, nu numai in modu egal cu sasii, dara si mai multu, si că pentru aceste contribuii numai sasii au seceratu si laudelu si folosele materiali, din cari consta si averea pretinsa exclusiv natiunale sasăscă.

Acelu raspunsu suna:

„Inainte de tôte respingemu cu indignatiune de la noi scandalosele propuse, asa cum poporul romanu alu Ardélului ar fi mai pucinu fidelu patriei si monarchiei, si oivi mai pucinu gata la sacrificia de cătu „sasii.“ Istoriă imparțială a patriei noastre a scriu pre paginile sale, cumca romanii transilvani atātu sub acum gloriosu dominantă dinastia si-au versatu sangele pentru tron si patria in rebele nenumerate, cu tôte că pentru această fidelitate si reasemnatiune de regula s'au premiatu altii si preste această s'au folositu acestu sacrificiu numai, ca să ii apese politicesce si din punctulu de vedere alu culturii. E adeveru, că romanii nu se potu falu cu o cultura atātu de inaintata (ca sasii) pentru că tocmă midilosele, ce ducu la această cultura, de comunu li se subtragea si denegă de ei. Nici că e asia demultu acelu trecut, candu maestrului sasu nu-i ératu a profesionistă romanu, si candu P. O. aniversitate a natiunei sasesci in 1783 a amblatu la pragurile imperatului Iosifu II, cu rogarea, ca concivitatea intr'odusa se se crime si orice locuitori nesasi se se eschida de la indreptarea de a si castigă ori ce felu de proprietate.

Dăca corespundintele din Pesta se incumeta a afirmă, că in fundulu regiu n'au fostu de cătu numai romani servitori si caratori de apa, ilu indrumămu simpluminte la privilegiulu Andreianu din 1224, si la documentulu regulu Ladislau din 1453, pre cari si insisi sasii le produc cu titulu de dreptu, si cari marturisescu, că incorporarea dominiulu Talmaciului din comitatulu Alba Superiure in teritoriulu celor 7 judecie se facă cu acelu scopu, „ca marginele tierai de langa strimtură Turului rosu se se pota mai securu apără prin romanii locuitori in ténuturile confinariu.“

Testulu documentulu mai dice, că tôte urbile si locurile ingremiate se se bucuru de tôte acele drepturi si privilegia, de cari s'au bucuratu si le au esserocitatu din timpurile vechi pana acum urbile, satele si maieristele pe teritoriulu celor 7 judecie („et praefata castra, turris, villa“) Indrumămu mai incolo pre dlu corespundinte la notitiă cea forte nimerita, cumca pre pamentulu sasescu séu mai bine, in fundulu regiu, nici odata n'a esistatu urbanu, din care logica consecinte e, că aceia n'au potutu fi iobagi, deci nici iobagi romani, si asia locuitori de limbă romana si fundulu regiu, dupa dreptu si lege tocmă asia au trebuit se fia cetatieni liberi că si sasii. Cumca ôre consideratu-s'au intru adeveru asia, si cu deosebire, unde e vorbă de dare de bani si de sange, această se ilustră între altele de acea imprejurare, că sumă de 100.000 fl. a trebuit se se adune pre calea subscrierei spre a se inarendă dominiulu Fagarasiului pre 99 de ani dela regină Maria Tere sia, si tóta sumă s'a essecutatu (incassatu) atātu dela palaturile sasesci, cătu si dela cea mai din urma coliba romanăca, si asia — considerand că inca de atunci locuă in fundulu regiu cu multu mai multi romani decâtu sasii — cascigarea dominiulu natiunale Fagarasiu se potu multumiri in cea mai mare parte ajutorarei romanilor. Dăca n'ar fi asia, atunci punctulu 10 din ordinatiu-

nea aulica, din anulu 1791, sub Nr. 5803, prin care din partea imperatului Iosifu, II. care de securu a fostu de sentimente nemtiesci si n'a avutu inteniunea de a apesă cultura germana, li se restitu (sasilor) bunulu asia nimitu sasescu natiunale, care fusese incameratu din cauză, „nefidelei administratiuni“, si modulu de administrare alu venitulu acestui fondu s'a determinatu cu strictetia, — acea ordinatiune numai si numai de dragulu romanilor, de securu neprotegiati de principe, n'ar contiené acea decisiune categorica, ca „partea restante, dupa platirea speselor pentru administrarea venitulu si dupa depurarea inprumutelu cercuali se se folosăca spre reedificarea si repararea bisericelu si a scoleloru atātu in comune sasesci, cătu si romanesci etc.“ („ut proventus ad erigendas vel restaurandas scholas etc.“)

Si unde faptele vorbescu atātu de tare, acolo ei incusa pre romanii fundulu regiu, că acestia aru fi avutu de cugetu a rapu bunulu sasescu, (dar' in adeveru cine l'a rapitu? Nota Red. „Gazetei. Tr.“) Pentru ce? — Pentru că sasii, folosindu-se cu intetire de turburările din anulu 1850, pre candu deregatoriile sub stare de asediu nu cunosceau natura acestui bunu, pre care chiar dupa decisiunea universitatei sasesci natiunale ddto 17 maiu, o nvimim proprietate comună a celor 11 cercuri istorice din fundulu regiu fora deosebire de natiune ori confesiune, pentru că sasii in confusiunea din 1850, asia dicendu, cătu te intorci intr'unu picioru, prefacura acestu bunu din unulu, ce érat comunu, intr'unu bunu confesionalu (evang.) si in modulu acestu peccatosu, pre langa scribarea pe facia a dreptulu se folosira de acestu bunu neconfesionalu singuru numai si eschisivu spre dotarea scoleloru loru confesionali. Deci dar dăca romanii si ceialti locuitori nesasi din fundulu regiu stăruiescu seriosu, ca si scolele loru se sporăca, dupa cum pretinde stadiulu culturii de astadi, si dăca pentru aceea le arunca in facia poftă la rapire, e una calumnia, aceea, care se deochia presine insasi, o incusa, ce tocmă cade pe sasii si nici de cătu pe romanii din fundulu regiu. De altmentria, cumca sasii adeseori si cu deosebire cu ocaziunea bataliei francesce, la inceputulu secululu alu XIX si-au doboricilitatu: e fapta cunoscută. Asia d. e. in anulu 1806 a pusu natiunea sasăscă 2000 de ômeni pe pitiore spre immultirea politiei civile si cu o cale au instituitu si una ceta insurectionale sub nume de „primă trupa de voluntari sasii;“ curandu dupa aceea inse in 1809 alta asemenea a două ôra si preste această si o trupa de calareti, tôte acestea din specele sale. (Numai ei dicu această. Red. „Gazetei.“)

Cumca inse această dare importantă de bani si sange nu o au acoperitu numai sasii singuri, ci in cea mai mare parte romanii din fundulu regiu, se vede destulu de chiaru din urmatoriuulu conspectu respectivu:

Materiele necesarie de alimentatiune si de ajutoriu atātu pentru contingentulu permanentu de politia, radicatulu in 1806, cătu si pentru trupa voluntariloru sasii, s'a culesu in natura si in bani cu parti egale de la tôte jurisdicțiunile; si la seauulu Mercuru s'au inolatu:

- la politia civile permanente 61 romani si 10 sasii.
- la primă trupa sasăscă 98 romani si 29 sasii. — Si, că romanii din fundulu regiu, numiti de dlu corespundinte din Pesta servitori si portatori de apa, la a două trupa sasăscă de voluntari au reprezentatu ei cele mai mari procente, se vede din unu circulariu alu comesulu sasescu de atunci br. Bruckenthal, adresatu jurisdicțiuniloru, (1809 maiu 14, nr. 550), in care cu deosebire se pune accentu pre impregiurarea: că „de ôra ce sasii pretotindenea arăta pucina aplecare catra ea (arma), si pre langa aceea se totu rareacu la numeru: voluntarii se se inolaze din clasă romaniloru, căci ei si asia se primescu sub flumură sasăscă.“ (Cu numele. Red. „Gazetei.“)

„Pentru sacrificiulu aici memoratu, adusu de romani cu bani si sange, s'a datu multumita in anii 1807 si 1831 prin unu autografu imperatescu — sasiloru, numai sasiloru.

Cumca romanii pretindu mai multu dreptu decâtu sasii, e una fictiune ridiculă, ei — si această ori-ce omu nepartiale si prudinte nu li o va luă in nume de reu — nu voescu altă, de cătu numai drepturi politice egale, fora de a voi se periclitaze essistintia statulu, séu tocmă a formă statulu in statu, prin unu municipiu cu capu de U, si care totusi va se se véda

cu unu capu, spre ce ar staru universitatea natiunale sasăscă.

Că romanii intrecu pre sasii cu numerulu, si siguru insisi romanii nu au ce face decâtu pte că dora cauză a acestei impregiurari diaosă a sistemă de doi copii a sasiloru, si cea ce se tinge de referintiele de posesiune, s'ar poté nformă mai bine dlu coresp. despre cincimea sa, dăca privia mai afundu in conspectulu respectivu despre sumele de dare, cari le platescu pre anu pe séma statulu nu senguratiici, ci toti sasii fundulu regiu pre de una parte, si de alta parte romanii.

Fôrte nenimerita este provocarea corespundintelu la ordinatiunile lui Wenckheim, pentru că tocmă acelei ordinatiuni multiamescu sasii, că d. e. in adunantiă scaunale a Sibiuului — in care scanu locuiescu 86,917 capete, dintre cari numai 25,126 sunt sasii — formăza majoritatea, pentru că tocmă in urmă ordinatiunei acesteia a lui Wenckheim cetatea dupa impregiurarea ei contra-naturală cu comunele rurale si indreptata a alegu diumetate din reprezentanti la adunantiă. Totu acestu casu are valôre si pentru districtulu Brasiovului, si totusi dicu, că romanii sunt aceia cari prin instructiunile lui Wenckheim cele fôrte intielepte impartasindu-se de avantagiuri, totu meru voiescu a ocupă mai multu terenu.

O logica ca astă a rare ori se poté audi in viétia, si cu atātu mai pucinu a se ceti intr'o foia.

Dăca inse corespundintele din „N. Fr. Pr.“ prin aposarea instructiuniloru lui Wenckheim are de cugetu a ni aretă, că comunele din scaunele filiali ale Talmaciulu si Salistei s'au indrumatu la scaunulu Sibiuului si politicesce si administrative, de care s'au ténutu inca din seculu, si comunele dominiulu Branului la districtulu Brasiovului, de unde asemenea din seculu se administra politicesce pana astadi, pana candu dietă ar ordină una impartire administrativa mai corespundintă, atunci a doveditu corespundintele o ignorantiă dăma de compatimire, cu privire la celu mai de aproape trecutulu fundulu regiu. Pentru că candu in anulu 1864 s'au asternutu din partea regimulu de atunci, amicu sasiloru, la dietă provinciale de Sibiu, dupa ordinatiune prin care se înărele principatu Transilvania, corifeii sasesci, cu dlu superintendentu actualu Teutsch in frunte, au fostu aceia, cari nu numai s'au multumitu cu aceea, ca comunele supra memorate se se tiena de auctoritate Sibiane, ci au mai asternutu si una decisiune a minoritatei datata din 9 oct. 1864, prin care potescu, că se se impreune jurisdicțiunei Sibiane si 10 comune din comitatulu Clusiuului si alu Dobocai si pe de a supra si Regimulu sasescu din comitatulu Turdei. Si de aci se vede că prin instructiunea lui Wenckheim s'au implinitu o poftă ferbinte a sasiloru, manifestata inca cu 8 ani mai inainte de aceea, comunele Talmaciulu si ale Salistei, precum au fostu anesatu si dominiulu Branului la municipiulu Sibiuului, (pamentu sasescu).

Acă dorintia a corespundintelu, că abastendu-se de la legea municipală si comunale, se se sustinea si pre venituriu cerculu horopositoriu alu romanulu, cu scopu, ca romanii si pre viitori se se pota apesă atātu in jurisdicțiune (municipiu) cătu si in comună, — e cu multu mai monstruosa in golatatea năvităti sale, de cătu se fia dăma, ca omu cu cugetu dreptu si umanu se o mai refrunte.

Estă intru adeveru una specie de cinismu, care sternesce grătia, care inse n'are dreptu de a pretinde, ca se ne ocupămu mai multu cu ea. Asia e, romanii comitu acelu peccatu de statu, că nu ceru dreptu separatulu municipalu si comunalu satutariu pentru fundulu regiu, ci se multiamescu (???) cu aceea ca se se eatinda legea generalu municipală si comunale si a supra fundulu regiu.

Dăca legea generalu are scaderi, se se indrepte — inse nu potescu, ca se tracteze cu ei mai bine, de cătu se tractăcu cu altu veri-care cive alu statulu, ca fundulu regiu se se face teatru de experiminte promovatori de dorintie separatistice municipale si comunale. Dăca prin dorintia această a loru voiescu romanii se face statulu in statu, pregătăca-să, ca se auda cele mai aspre judecătii, a supra astorfeliu de dorintie separatistice. x. y. z.“

Unu esemplu demnu de imitatu.

De atare esemplu considerămu, si — credemu că va consideră fie-care romanu luminatu — urmatoriuulu

Circulariu consistorialu catra oficiile protopresbiterale din districtulu Oradeanu,

pe carele deci cu multa placere ne grabimă a-lu publică Nr. 780. Plon.

Stă in interesulu bisericii noastre natiunale, ca cartile, scrisorile si totu felulu de docum-

te si urme, care potu reversă lumina preste trecutulu nostru bisericescu, nu numai se se pastreze bine pentru viitorime, ci acelea se si devina spre folosire la mari esperte si interesate de istoria noastră bisericăscă.

Ingrigirile, ce si pana acum s'au facutu de aici pe cale privata in partea această, avura rezultatu bunu intru atât: că dejă se transisera aici dōse documinte vechi de pretu istoricu, anume: dela parochulu din Budurése, Teodoru Popovicu, o singilla vechia in origoalu de pe timpurile condu preotimei noastre in partile acestea se dá investitură de la episcopii romano-catoici; apoi de la parochulu din Girsu-negru, Damascenu Serbu, o resolutiune imperatēscă de la Iosifu alu doile, referitōria la starea plebeiloru, cari pe atunci, dar si mai tardiu, veniau sub nume de iobagi.

Inse se crede, si din mai multe parti se afirmă, că si in alte locuri pe la bisericile, parochiele si pe la antițiile nostre comunale, dar si pe la senguratiicele familie, se afla asemenea documinte vechi, cari pastrate si folosite bine, potu fi de mare insemnate pentru lamurirea trecutulu nostru istoricu; din contra parasite si nefolosite, sunt espuse peritiunei, séu la casulu celu mai bunu, remanu ca nisece tesauri ascunsi, spre daună sciintiloru istorice.

Cartile bisericesci din timpurile vechi, care acum dōra nici că se mai folosescu, a nume cele scrise cu mană séu tiparite in limbă elina ori in cea slavăna, dar mai alesu in limbă romana, pe la inceputulu literaturii nostre bisericesci, sunt tôte obiecte pré pretiōse pentru istoria rituriloru si a literaturii. Scrierile vechi, private si publice, care se mai afla pe undeva, dōra abia legibile pentru cei nedepriși; sigilele arhieresci; inscripțiunile, ce se afla pe la bisericile; antimisele vechi; zugraviturele si notitiile cronicale, ce din timpurile vechi se afla scobite séu scrise pe pareti, pe clopote, pe prapuri; pe tablele séu pe paginile cartiloru bisericesci; apoi multe testamente, instrumente de donatiuni séu de fundatiuni, carti reambulatiunale de otare; contracte cu sigile vechi, precum si tôte alte urme de acestea, si marturii ale timpurilor: sunt totu atâtea lucruri pretiōse, cari cu totu studiulu trebuie folosite peritiunei, si trebuie luate in posibila folosire pentru lamurirea si inregirea istoriei.

Candă dar consistoriulu această face atenti pre toti carturarii nostri, ér mai alesu pre onoratulu cleru parochialu, la insemnate si pretiulu istoricu alu documintelu vechi, atinse mai susu, totu odata din ingrigire, ca acelea, pre unde se afla, se nu fia espuse peritiunei séu instrainării, ci se se conserve si folosăca bine intru interesulu istoriei, — cu această vine a provocă pre toti ai pre fiesce-care, ér mai alesu pre clerulu si antiții comunale, la cari s'ar află carti séu documinte de felulu celoru atinse mai susu, ca tôte acelea se le adune, si dăca se poté — in originalu, ér de nu — in copie autentice se le tramita séu de a dreptulu, séu pe calea protopresbiterala, la consistoriulu această, unde e facuta ingrigirea, ca acelea pe langa inventariu se se pastreze la locu securu, se se iec notitiă de insemnate loru, si la poftă respectiviloru se li se restitue, rezervandu-se aici copie autentice.

Paginile istoriei nostre sunt triste, dar apte de a ne instrui, ca se cunoscemu viétia noastră bisericăscă si se scimu repară relele trecutulu. Tôte documintele vechi graiescu in partea noastră; nu avem dar cauza de a ne sfii de ele, nici de a le lasă in ascunse, ci mai vertosu trebuie se fimu interesati pentru a le adună de pe unde numai se afla, si a le aduce la lumina. — Pentru aceea estă poftitu si insarcinatu: se publici provocarea această consistorială in respectivulu tractu protopresbiteralu, si la tóta ocaziunea se pusi silintia, spre a eruă, adună si a tramite aici documintele istorice, care vor fi sfandu-se pe la comunele din tractulu submanuatu.

Oradea-mare, 4 decembre 1872.

Consistoriulu eparchialu gr. or. din Oradea-mare.

Mironu Romanulu m. p. Archimandritu si vicariu episcopescu. —

Temisiōra, in decembre 1872.

In nrulu 99 alu pré stimato Albine, pré demnele nostre dame din fabriculu Temisiōrei venira a aduce la cunoscentia onoratulu publicu romanu, cumos si densele esistu si se ingrigescu de interesele natiunale, — că au formatu o reuniune cu cutare si cutare sublimu scopu, si mai — câte altele, tôte bune si frumoase, — nota bene — in partu loru cea fru-

noia. Să nu fie totuși cineva pre pretensiv, și să ceară — Ddieu scia ce creațiuni gigantice!

Totusi, cum dicem, bine și atât'a, încă foarte bine; — ce nu e frumos, după noi, a fostu că dumeloru, pre langa tōta marea politesă a loru, nu putura a nu se atinge de unu „sermanu“, „murdariu“, și mai scia Ddieu — ce felu de oficiante de statu, care precum se vede, li-a causatu mare mahnire. — Nu potemu a nu ne miră de agerimea mintiloru loru! Tōta onōrea și respectulu obligatu înaintea loru.

Dar fiindu că prin atinsulu domnu amplotiatu de statu, toti oficianti se semtu alinși întru onōrea loru, și asiă și tienu de stricta detorintia a derivă de la ei ori ce invective ne-calificate, — provocăm pre pre gingasiele dame, ca numai de cătu să ni-lu numesca pre acelu domnu oficiante, pentru ca să-lu cunoscem cu totii și să ni potemu cere satisfaciune de la elu.

La din contra vom fi nevoiti a respunde în numele nostru! *Mai multi oficianti.*

Valiugu, (Franz Dorf, în Carasiu,) 24 dec.

Onorata Redactiune! Suforintiele lucratoriloru romani de la societatea drumulu de feru și plansorile loru catra Ddieu și catra omeni me îndemna a Vi scrie și a Ve roga să publicati urmatōriale.

De unu lungu timpu se afirma în comun'a noastră și în totu jurulu acest'a, cumca magazinariulu societăti drumulu de feru de statu, Franz Stieger, caruia s'a concediutu veghiarea a supr'a magazinei de victuale pentru lucratori, insiela pre acestia la cantaritul bucateloru și că astfelu fura panea loru cascigata cu sudōre și sange. Astfelu acestu omu în siepte ani, de candu adeca elu este veghiatoriu a supr'a magazinei de victuale, a devenitu omu bogatu în cătu si-a redicatu o casa mare și si-a facutu capitale, desi salariulu lui lunarulu este numai 21 fl. și desi nainte de a fi în acestu postu, densulu eră unu calicu, o ruptura de nēmtiu cu trentiele pre spate ca toti svabii ce vinu din strainatate.

Pentru a pricepe inșă treb'a mai bine, fia-mi permis a promite urmatōriale.

Societatea drumulu de feru a infintiatu în tōte locurile montanistice magazine de bucate, pre sēm'a lucratoriloru ei. Acesta dispusitiune a societăti ar fi ajutat multu bistiloru lucratori, dacă nobil'a și parintēsca intentiune se esecută de unu omu cu sufletu crestinu și nu de unu talhariu; căci lucratori capetă de aci bucatele cu pretiu mai moderatu de cătu în tergulu comunu. Inșă dorere, lucratoriloru din Valiugu magazinea nu li-a ajutat nimica; din contra, li-a fostu și li este spre dauna, căci numitul magazinariu li trage la cantariu de la tōte bucatele atât'a, în cătu intentiunea Societăti a devenitu ilusōria și chiar în daun'a bistiloru lucratori. Astfelu adese ori s'au doveditu cumca de la unu centenariu de farina, un sōre, lardu, zaharu au lipsitu si pana la 15 pondi. Apoi pecatulu este strigatoriu la ceriu candu scimu că numai farina să se vinde pe fie-care luna celu pucinu 500 centenaria!

Astfelu s'a facutu numitul magazinariu, Franz Stieger, capitalistu, s'a facutu din sudōrea sermaniloru nostriu lucratori. Dar o'la merge la fontana pana se sparge; asiă și dlu Stieger, sperăm, nu va mai potē jafu multu timpu, căci lucratori au adresatu la loculu competinte o plansōre și rogare, carea credem că se va deslegă după dreptate și ecitate. Din acestu indemnu si eu mi iēu libertatea a face supremei inspectiuni de la Resitia urmatōria

Interpelatiune.

1. Are onorabil' inspectiune cunosciintia cumca magazinariulu din Franzdorf, Franz Stieger, a fostu și este cu temei suspiciunatu din partea tuturor lucratoriloru pentru insielatiuni la cantarirea victualeloru din magazin'a societăti?

2. Adus'a dlu forstieriu Heni la cunosciint'a on. inspectiuni cumca capuralulu de birisi, Joh. Loidl, a acuzatu pre magazinariulu deșu numitu pentru jafuri a supra lucratoriloru desoperindu d'sale, cumca elu în anii trecutū au luat din magazin'a societăti de căte 30 fl. pre luna victuale si au platitu magazinariulu tōte cu bani gata?

3. Este-i cunoscutu on. inspectiuni suprome cumca lucratori toti credu că și dlu forstieriu manca colaci si be cafea de pre urm'a jafurului F. St. de ore-ce densulu la acus'a numitul caporalu de birisi, în locu să se convinga despre starea lucrului, tinde a astruca treb'a și a amenintia pre lucratori cu demisiunea de la lucru desi si recunosce negrulu peccatu, dicendu: „Es ist Schande für uns alle, wenn das entdeckt wird; wenn sie aber nicht schweigen und ihr Wort nicht zurücknehmen

wollen, dann werden sie von ihrem Dienste entlassen.“

4. Este-i cunoscutu on. inspectiuni cumca lucratori, carii au precacitaru farina luata din magazin'a societăti, au fostu și sunt lipsiti cu lanele de lucru?

5. În fine are cunosciintia on. inspectiune suprema cumca acei lucratori, carii nu voiescu a cară magazinariulu primavér'a gunoiulu la livedi, și tōm'a a-i stringe si cară a casa fēnulu etc. aceia nu numai că nu capeta victualele necesarie din magazine, ci deca mergu a se vaită la numitul d. forstieriu, pre langa alte grobianitati sunt lapedati de grumadi afora?

Rogu în fine si pre stimaverulu d. secretariu dominialu, A. Diaconovicu, să binevoiesca a aduce, întru interesulu lucratoriloru, acestă interpelatiune la cunosciint'a on. inspectiuni din Resitia montana, cu atâtu mai vertosu căci, desi dea în causele nostre politice nationale — în urm'a pusetiunei sale si astfelu — suntemu convinsi, contra inimei sale, ni-a fostu contrariu pre facia, pre sub mana inșă pururia si cu totu sufletulu a fostu și este romanu bunu si iubitoriu de poporu. Astfelu sperăm multu de la interventiunea d'sale si credem că nu ne vom insiela în nobilulu seu sufletu romanu si crestinescu. *Vicea lucratoriloru.*

Giula, în 28 decemvre vechiu 1872

(Teatra romanescu.) Permeteti-mi se Vi ceru ospitalitatea binevoitoria pentru urmatōriale orduri.

În dilele de 20 și 21 decemvre st. v. Joane Jonescu, artistu romanu din Galati, acompaniatu de amabil'a sa soția Fan Jonescu și de dlu Martinu Georgescu, dede aici la noi dōbe reprezentatiuni teatrale, cari — desi numiti artisti ni venisera pe ne-asteptate, totuși prin conlucurarea si securulu laudabile alu inteligentiloru romani pucini la numeru, ce se afla în locu, au fostu cercetate de publicu fōrte numerosu, între care o parte considerabila erau magiari, infaciosiadu-se acestia numai din curiositate.

Este imposibilu a descrie impresiunea ce a facutu a supr'a spectatoriloru bravulu artistu Jonescu prin productiunile sale comice. — Domn'a sa prin istetimea-i admirabile si-a cascigatu recunosciint'a nu numai a romaniloru, ci și a magiariloru, precum acest'a s'a doveditu prin aplausele frenetice si eschiamatiunile entusiasice, cu cari a fostu intreruptu adese ori pe bin'a teatrala. —

Bucur'a si fal'a noastră a romaniloru din Giula e nemarginita, căci — acū avendu prim'a ocasiune de a vedē teatru romanescu în opidulu nostru, — braviloru nostri art sti li-a rezultatu unu succesu peste acceptare imbucuratoriū. —

Astadi amintitulu domnu artistu si cu ai sei ducendu cu sine cele mai duloi suveniru pentru iubirea si spriginulu ce a aflatu în poporulu nostru din Giula, plecă de aici catra Lipova, de unde apoi intentionēza a face excursiuni pe la Lugosiu și Caransebesiu.

Deci ni tînemu de o detorintia nationala, a recomandă fratiloru Lipoveni, Lugosieni, Caransebesieni si tuturor romaniloru de prin tōte părtilu, pe unde dlu Jonescu va mai ajunge si va dă reprezentatiuni, ca pretotindeni să fia cătu de bine spriginu în întreprinderea sa, cum merita unu bravu si distinsu artistu romanu. —

Si candu ni permitemu a face acestă recomandatiune, totu deodată nutrimu firma sperantia, să va află echo în inim'a fie-caru romanu, care se interesēda de caus'a teatrala, ca de unu medicu ce contribue fōrte multu la desvoltarea simtului nationalu. *J. Besanu.*

Varietati.

= (Alta-ieri, joi) la Consistoriulu nostru din Aradu s'a tînutu seditia plenaria, la carea pentru importanti'a unoru cestiuni ce erau de deslegatu, a participatu și Redactorele Albinei. O dīa a fost pre scurta pentru a regulă tōte; dar s'a regulatu căte s'au potutu; multe lasandu-se deliberatiuniloru ulterioere. Între altele s'a indeplinitu si alegerea de protopopu pentru districtulu Hasiasului în Banatu. Parintele George Craciunescu, demnulu ases. referinte la senatulu bisericescu alu Consistoriulu, celu ce prin sindulu protopopescu electorale a fostu candidatu la loculu d'anteiu, fū alesu si de consistoriu cu 14 voturi contra 3, cari din urma se dederă candidatululu alu treilea, parintelui Tempea — din Lugosiu. Astfelu nu mai remane de cătu chirotonirea archierēscă si instalarea în noulu postu. Dar — precum întielegem, parintele Eppu nu se va grabi a impartasi chirotonirea, fiindu că i este greu a se lipsi de servitiale dlu Craciunescu la Consistoriu, pre cătu timpu sindulu eparchialu nu este în pusetiunea de a-i dă unu urmatōriu asemenea demnu si calificatu. Asiă este la noi: de cei buni, fiindu că avemu pre pucini, cu a nevoia potemu să ne despartimu. —

* („Dacia Traiana“) ni-a trimis unu nru de proba cu testu numai romanu, formatu cam casi alu Albinei. Despre cuprinsu ni rezervăm a vorbi.

(Dlu artistu Jonescu,) după o depeșă ce ni sosi din Lipova, luni în 1 Ianuariu, joi în 4, sambata în 6 și dumineca în 7, va dă reprezentatiunile sale teatrale, atâtu de interesante — în Lugosiu; apoi va trece la Caransebesiu. —

— (Corpulu oficiariloru activi în armat'a imperatēsca austriaca,) după cele mai nōve date — este de 13,265 individi. Caracteristiciu este că, între acestia, nici unulu nu se afla carele să nu scia limb'a nemtiēsca, pre cum de alta parte întru asemenea nici unulu nu se afla, carele ar scī numai nemtiēsca. În cătu pentru cunosciint'a de limbe, se constata, că — cei mai multi, pre langa nemtiēsca mai vorbescu limb'a italiana, adeca 4394 de insi; după aceea vorbescu limb'a cehica 3991 de insi, cea francezē 3058, cea magiara 2618, cea sudo-slava, adeca serbēscă horvata seu slovena 2964, cea polōna 2361, cea romana 1187, cea rutēna 679, cea rusă 481, cea angleză 451. — Întru atât'a se cuprindu cunosciintiele limbistice ale oficiariloru activi în armat'a noastră. De observatu e, că corpulu oficiariloru în pensiune este mai numerosu, și că a nume oficiarii romani, partea mai mare, dōra dōbe treimi apartiene corpulu din pensiune! —

— (Candu si candu,) afora de casa, — căci din cas'a noastră l'am scos, candu se facuse obrasnicu și unēta contrariloru nostriu nationali, — ne întelimum cu „Gura Satulu“ din Aradu și aruncăm căte o privire a supr'a-i. — Căci după a noastră credintia, nu pōte să fia romanu atâtu de decadiutu, de la carele să nu mai asteptăm si căte ceva bunu, si chiar îndreptare, returnare la firea și detorint'a sa nationala! Astfelu ne întelimum mai dilele trecute cu amintit'a tōia umoristica si — trebuie să marturisim, că am gasit'o în multe privintie multu mai apropiata de firea și chiamarea sa. Ce cu totulu alta impresiune face în omulu și romanulu seriosu chiar glum'a, seu adevērul amar, dar disu în limba glumētia, candu acestă limba nu este murdara, scopulu nu este calumni'a si — regulele bune cuviintie nu se perdu din vedere. Cine va ceti poes'a umoristica de craciunu în „Gura Satulu“, trebuie să recunōca, cumca — umoristulu acestei foi n're de cătu să vrē a fi la naltimea chiamarelei sale. —

† (Necrologu.) Alexandru Popovicu, fiulu repositulu preotu Dimitrie Popovicu din Petrovoșia, a tînutu lui grantie Banatice, în etate de 21 de ani, după vorbu mai îndelungatu, mercuri în 13 decemvre v. a trecutū la cele eterne. Înmomentarea s'a celebratu vineri în 15 dec. era sambata în 16, la 2½ ore d. m. reposit' întru domnulu maica-sa, veduv'a preotēsă Ana Popovicu în etate de 47 de ani și înmomentarea s'a facutu luni în 18 la 11 ore. Acest'a a fostu sanetōsa pana aci dar dorerea după fiulu seu rē iubit' a aruncat'o în braçiale mortii. Ii deplange flic'a resp. sor'a, casatorita Marta, totodată și ginerele resp. cumnatulu loru Jos Marta, diaconulu și invetiatoriulu din Seleusiu.

(De la societatea de lectura „Petru Maior“ din Pesta.) Conformu decisiunei din seditia de dominec'a trecuta, 24 dec. v. în viitoriu se vor anūciat tōte operatele si dechiamatiunile membriloru societăti, „P. M.“ După anūciulu oficialu ce ni se tramise spre publicare, în seditia din 31 dec. v. (dominec'a 4-6 ore s'era,) dlu Gavrilu Mihalyi, juristu absolutu, va dechiamă era dlu Joane Panea, ascultatoriu de medicina, va ceti novel'a sa: „Elu a fostu infidelu.“ — Seditiile sunt publice.

Pentru gimnasiulu rom. din Bradu.

Ni-a trimis: M. on. dd: Atan. Cimponariu, jude la tabla reg. în Pesta, 5 fl. și Nic. Sustai, presied. la Tribun. regiu în Sighisōra 5 fl. La olaltă 10 fl.

Multamita publică.

Subacris'a junime si tîne de sacra detorintia a aduce cordiala multamita dloru ce au binevoitu a-i dă mana d'ajutoriu la acoperirea speseloru pentru înmomentarea colegulu loru june Ionu Groza, juristu de anulu primu si voluntariu, și a nume dloru: N. Diamandi, N. Zeiga, N. Zigre, A. Poienariu, proprietari; Paulu Popu, candidatu de adv. cari au contribuitu căte 2 fl. v. a. J. Poienariu Ana Borisev n. Poienariu, P. Fantea, sodalu comercialu, și J. Popu căte 1 fl. v. a.

Desclintu detorim recunosciintia dlu N. Diamandi, carele pre langa cei 2 fl. a prevēditu cosegulu cu unu velu frumosu și a solvit' si competintiele pentru campanitura. — Asia și dloru S. Bica, J. Fassie, protop. P. Suciū, preoti, și G. Horvatu, diaconu, ca celebratoriloru înmomentarei precum si dloru oficeri de statu, cari în numeru mare luara parte la acestu conductu funebratu, succesu peste acceptare, și petrecutu de una sectiune a bandei militare, dandu prin acest'a semnu de condolintia pentru pierderea amiculu si colegulu nostru.

Oradea-mare, 8 Ianuariu 1873. n.

Iuimeca academica romana.

Vrendu-nevrendu,

precum am promisū în nrulu precedentu, — trebuie să incheiam — din parte-ne vorb'a cu dlu Bartolomeu, secretariulu consistoriulu din Caransebesiu.

După ce ni-am propusū, din crutiare — nu catra dsa si „prē veneratulu“ seu, ci catra on. publicu si catra sacr'a cauza cārei servimū, — a nu merge pana la extremitate, ba a nu spune nici a dicea parte din cele ce ar fi de disu, si căte *duumviratulu* din Caransebesiu ar merită să dicemū, — pentru ca să incheiamū, vom prescurtă si mai multu.

Dlu Bartolomeu astfelu continua a apostrofă pre monstrulu de Babesiu:

„Dta, Dle Babesiu, si cautatu si cauti a te atinge cu tōta ocasiunea de numele celu stralucitu alu Metropolitulu nostru Andreiu, carele după Dumnedion si gratia Majestatei Sale Regeliu nostru, este emancipatoriulu bisericē si natiunei nostre, Dta ambli cu ori ce pretiu a vatemā onōrea și vedīa Archierulu din Caransebesiu Popasu, ale caruia fapte din trecutū si presente, întreprinse pentru înaintarea si înflōrirea romaniloru ortodossi, nu le vei potē Dta sterge prin nici unu olevetu, prin nici o intriga si uneltire. Scim din d'urnalulu si graiulu viu alu D'tale că-ti displacu ardeleni, dar nu te ai marginitu a ii înnegri numai pre acestia, oi si pre multi alti barbati bine meritati din Banatu si Ungaria. Nemoritoriulu oomite supromu Pōpa, marele mecenatu alu bisericē si natiunei nostre, fericitulu fundatoriu — Emanuelu Gozdu, nu au potutu scapă de veninulu incriminariiloru, huleloru si oleveteloru D'tale, — ba ce este mai multu, înspăimentatoriulu cercu alu Erostraticēi activitati a D'tale a trecutū si preste înaltii Carpati. Adu-ti numai aminte de Rosetti si altii, si de siguru, dacă mai ai numai ceva sentiu de onōre, te vei rusinā.

„Si pentru-ce ore improsci Dta în toti si pre toti fora crutiare? Pentru că ti-ar placē ca ridicandu-te preste toti, să ti poti neimpedecatu multumf nesatiōs'a și nemarginit'a ambitiune si gloria vana de omu providen ialu, infalibilu, de mare barbatu si conducatoriū; si ca apoi să-ti poti face mandrele cu bunulu nostru poporu romanu.“

Dlu Bartolomeu crede a se spelă de peccatu dē a iē în gura numele Siaguna, Pōpa, Gozdu, Rosetti; si — crede a fi canonicatū de santu pe „prē veneratulu“ seu, deca-lu pune în sirulu acestora; — pre cum d'alta parte crede că a umilitu pre Babesiu pan' la pamentu, l'a nimicitu chiar, deca-i va aduce a minte că, critic'a lui nici pre aceste nalte persōne nu le-a crutiatu!

Intr'adeveru, criminalu lucru! Numai — peccatu de Ddieu, că istatulu dnu secretariu consistoriale nu va gasi omu atâtu de prostu carele să nu-i prieōpa figur'a oratorica si falacia logica!

Da, dle secretariu: am criticatū si pre parintele metropolitu Siaguna, si pre fie-iertatu Gozdu, si pre Rosetti, si pre multi alti „barbati bine meritati din Banatu“ si de pre aiuria, — pre fie-iertatu Pōpa inșă, faca bine si ierte dlu Bartolomeu, să-i spunemū că minte candu ni insinua că noi l'am criticatu candu-va, — inșă dlu Bartolomeu va concede că — n'am atacatu nici pre metropolitulu pentru că a ajutat a emancipă biseric'a si-a contribuitu mai multu de cătu ori-cine spre a o organiză, nici pre Gozdu nu l'am atacatu pentru că a facutu marēt'a fundatiune, — nici pre Rosetti, pentru eruditiunea si activitatea sa strarordinaria; — si nici „pre alti barbati bine meritati“ — pentru meritele loru: meritele nime nu le-a recunoscutu si laudatu mai multu si mai deplinu, decâtu chiar noi; — causele si incidintile atacuriloru au fostu aretate la rondulu loru si justificate pre deplinu de opiniunea publică, a cārei espressionē fidele a trebuitu să fimu, măcar cătu ne-a dorutu de multe ori, si m'ar cătu am prevēditu pururia că vom avē să suferimū multe neplaceri pentru că ni implinimū cu scumpetate oficiulu chiamărei chiar si facia de cei mari si potericī!

De rusinatu ar trebui să se rusine, — deca ar avē sentiu de rusine, — cei-ce jōra pe crucea ce o pōrta la gufu, si-apoi nu-si implinesca juramentulu, — cei-ce promisū cu gur'a tōte si tōte le mintiescu, cei-ce jafuescu si insiela preotimea si pre invetiatoru, si lauda si glorifica pre tiranii si impiletorii poporulu! Vedī acestia sunt, dle Bartolomeu, carii-si facu mandrele si cu poporulu, si cu guvernulu, si ca toti si cu tōte!

Babesiu — da, are nemarginit'a ambitiune d'a fi omu dreptu, omu de omenia facia de amicu si de ne-amicu si specialu facia de poporu, si — tocmai de aceea a adusu si aduce tōte posibilele sacrificia convictiuniloru sale de onōre si de dreptate, si — tocmai pentru aceea

nu este omu sub sóre, care se se póta laudá cã *la corruptu*, l'a cumperatu cu bani séu prin alte favoruri!

Apucatur'a próta si nerusinata, cá lui Babesiu „*displacu ardeleni*“, este unu banu falsu, carele numai la celã mai póte se aiba trecere. S'a servitu de acestu banu dejã „*pré veneratulu*“ la congressulu din 1869, pentru d'a corumpu pe fratii deputati ardeleni, ce insa nu i-a succésu.

Recugetati acesteã, dloru „*pré venerati*“ din Caransebesiu, si-apoi recunósceti cá — altii sunt, cari — *déca ar avé numai ceva semtiu de onóre, s'ar rusind.* —

Dlu Bartolomeu 'si continua apostrofa-rea asiã:

„Mai departe Dta, Dle Babesiu, nu te ingrozesci a dá lovitura de mórté guvernului nostru bisericescu, pentru cá atunci, candu prin diurnalulu corporalu si graiulu viu alu Dtale innegreasi si injosesti preotimea de susu pana diosu, — candu inviti pré invetiatori si pré poporu in contr'a preotiloru, apoi pre preoti, invetiatori si poporu in contra protopopiloru si archiereiloru loru, ce faci alt'a de cátu incerei a rumpe legatur'a, de la care aterna véiti'a bisericiei si a guvernului ei, incerei dicu a rumpe legatur'a ascultárei, a ordinei si a disciplinei?“

De aceea acolo, unde ai reesitu Dta mai bine cu funestulu Dtale planu, confusiunile, neronduecele, conflicetele sunt lucruri de tóte dilele, acolo clicasii Dtale nu mai asculta de nimenea, nu se supunu ordinei de cátu numai siliti, si 'si batu joau de tóta disciplin'a.“

Dlu secretariu consistorialu si aoi sócote a-si rezbuná cu mintiun'a. Dupa-ce cu ocasiunea calatoriiloru sale crucisii si curmedisii, sub diferite proteste prin Banatu, pre spesele altora, pretotindenea a sioptitu preotiloru nostri cá — *Babesiu este dusmanu clerului si tinde a-lu dejosi si nimici, acum are fruntea a pronunoi acést'a negru pe albu; — pre candu adevurul e — si fie-cine, nu de ieri slalta ieri, of de 30 de ani a potutu se se convinga, cá Babesiu numai pre blastemati si nemernicii ii uresce, ii-a atacatu si ii ataca, dupa cum merita faptele loru miserabile.*

Dlu Bartolomeu insa, ca unu iesuitu afurisitu ce e, nu se sfiesce a *identificá clerulu celu demnu*, celu pururi ástimatu si redicatu de noi, a-lu identifica cu blastemati si nemernicii, uitati de sine si de chiamarea loru si venduti si venditori contrariloru de mórté ai bisericeii si natiunei nóstre!

Astfelu dlu Bartolomeu, demnulu secretariu consistoriale, vrendu a denunciá pre Babesiu clerului, infige acestuia cea mai infama ofensa, degradandu-lu intregu la trépt'a unora pucini *miserabili*, dar protegiati si favoriti desolinitu din Caransebesiu!

Ceea-ce dice dlu Bartolomeu despre invitarea invetiatoriloru si poporului contra preotiloru, si apoi a preotiloru si tuturor contra protopopiloru si archiereiloru, este binecunoscut'a arte si practica a dsale si a „*pré veneratulu*“ seu, carea — la congressulu din 1869 s'a plsnitu acestuia din tóte pártile in facia. Tiena-si artea pentru sine, cáci este proprietate eschisiva a loru, adusa de unde ni-au venit, cu cele lalte frumóse insusiri ale loru!

Ér in cátu pentru noi, éta noi provocámu solenelu pre fie-cine, carele candu-va, cu voce viva séu in scrisu a fostu interitatu de noi contra preotiloru, protopopiloru séu archiereiloru: las' se ese pré facia, si se spuna acést'a, si atunci ne vom dá noi rusinati. Ér pana atunci rusinea remane pre mincinosii din Caransebesiu! —

Dlu Bartolomeu denuncia apoi mai de parte:

„Dar cine 'si impune scrutarea mai adunca a principiiloru si faptelorlu Dtale, acel'a negreaitu se in spaimenta de rezultatu si-si întorce cu amaritune si dispretiu facia si anim'a sa. Binevoiesce a-ti revocá in memoria intre altele multe, portarea Dtale dupa caderea din Sasca, candu Dta spre a-ti resbuná a sup'r'a aceloru preoti, cari póte, fiindu cá te au cunoscutu pré tardiu, te-au parasitu cu votulu loru, — prin clicasii Dtale din Oravitia ai indemnatu pre unale comune bisericesci din predisulu cercu, ca se se întorca érași sub ierarhia serbésca, — mergendu la indemnulu pré bine cunoscutiloru clicasii ai Dtale din Oravitia — in fapta unii poporeni din R. . . . episcopulu serbescu din Veraietu spre a cere incorporarea loru cu aceea. N'ai voitu se tieni contu la aceea, cá prin acést'a indiositoria fapta de resbunare faci, ca diecile de mti de romani din comunele mestecate, cari gemu inca sub ierarhia serbésca, se se in spaimento, si se se retraga de a mai trece la ierarhia nóstra romana.

„Unde este in acést'a fapta Erostratica una schinteã de iubire de nationalitate si biserica? Cum consuã acést'a fapta a Dtale si a clicasii-

loru Dtale cu problem'a Dvóstre de a ferici nationalitatea, biserica nóstra, cu ce necontenitu ve laudati si diceti, cá acést'a problema vi este stéuã conducatorã in politica si in tóte faptele Dvóstre?“

Clicasii nostri din Oravitia ni-au tramisu respunsu la acést'a órba acusare; vom publicá-o si dlu secretariu se va saturá de respunsu.

Noi din parte-ne repetim si aci provocarea: déca se va aflá sufletu de omu, carele directu séu indirectu ne-a observatu amestecati in caus'a *Russovei*, esse pre facia si spuna si dovedésca; si noi primim a fi inferati de *infami*; déca nu se va afla atare, atunci dlu Bartolomeu remane unu calumniatoriu infamu. Clara pacta! — Se va vedé apoi, unde este schintéu'a de onóre si de iubire de biserica si de nationalitate! Dlu secretariu in netrebnicia sa a pronunoiatu o sentintia grave, ne semtiendu cá aceea cade cu tóta gravitatea sa pre capulu loru! —

Dlu Bartolomeu continua:

„Dar nu ajunge cu atát'a. Indata dupa acelu deasatru alu Dtale din Sasca, ai inceputu a dá navala a sup'r'a braviloru si aptiloru invetiatori din diecesa Caransebesiului, ca se-i cástigi pentru planurile Dtale, ca in Temisiora si Aradu unde te vedemu figurandu, nu scimiu in urm'a caroru merite pre terenulu instructiunii, ca presiedinte alu unoru reuniuni invetiatorescii, formate dupa salutariele si renumitele principie ale Dtale.

„Si cu ce medilóce, te întrebú, ai voitu si voiesci Dta, a-ti ajunge scopulu distruirii invetiamentulu in diecesa Caransebesiului? Invetiatori diliginti si ascultatori din acést'a diecesa tienu acum de 7 ani nise conferintie, in cari manudusi de una instructiune compusa cu mare truda de inspectorulu supremu scolaru, se deprindu intru invetiarea si propunerea obiecteloru prescrie ale instructiunii poporale dupa metodulu intuitivu, asiã in cátu in acestu scurtu timpu au inaintatu cátu se póte de bine, s'au perfectionatu astfelu, in cátu unii din ei, se potu dejã mesurá cu ori si care invetiatoriu popularu din patria. Totu spre scopulu perfectiunárei si spre formarea unu fondu de pensiune, acesti bravi invetiatori au infiintiatu la indemnulu si cu potiniosulu springiu alu inspectorulu scolaru supremu diecesanu una reuniune, ce li redica zelosiloru invetiatori védi'a si stim'a si inaintea celorlalte natiuni si confessiuni ale patriei.

„Acum Dta, Dle Babesiu, pentru cá se-ti fia adicti acesti invetiatori si se-ti joci si aicia comedi'a din Temisiora si Aradu, ce faci? vrei se desfiintiedi susu amintitele conferintie, vrei se stricti reuniune, pentru cá inaintea tineriie conferintieloru si adunárei gene. ali a reuniunei in anulu curentu, foi'a Dtale a strigatu in gur'a mare in o suma de articli fabricati de Dta si clicasii Dtale contra invetiatori: „nu mergeti la conferintie, nu mergeti la adunarea reuniunei.“ Éta-ti logic'a, éta-ti moral'a publica, Dle Babesiu! Inse ce ai facutu cu acesteã provocári destructive? Te ai facutu si acum, ca de nenumérate ori, de risu si de compatimitu.“

Dlu Bartolomeu, idolulu perpeptiunei si calificatiunei in ochii pré veneratulu capu alu diecesei de Caransebesiu, „nu scia de nici unu meritu a lui Babesiu pre terenulu instructiunii.“ Dar recunósce óre — in tóta lung'a sa filipica vr'unu meritu pre ori care altu terenu? Aferimú! De unde: candu tóte meritele si tóta perpeptiunea séu agramaditu in a sa si a *pré veneratulu* seu *inalta persóna*!

Apoi vedi, dle Bartolomeu, a nebunitu lumea, si mai vertosu au nebunitu „*bravii si aptii invetiatori*“, cari — cane-canesele, in contra tuturoru mesurorulu si invetiatoriloru Dvóstre, totu nu se lasa de a-si intipui cá si *Babesiu* ar avé ceva pucine merite pe terenulu instructiunii!

Insa Babesiu ii-a amagitu — pre *bravii* si *optii* invetiatori, dice dlu Bartolomeu.

Ei bine; éta ér provocámu, provocámu pre dlu Bartolomeu si pre „*pré veneratulu*“ seu, provocámu pre fie-care d. invetiatoriu si pre totu impreuna, specialu pre cei „*diliginti si ascultatori din acea diecesa*“, se ese si se spuna si se arete epistolele nóstre — fora tóta rezerv'a si — déca se va dovedí, cá noi cátu e negru sub unghia am agitatu intre ei si am provocatu pre vre-unulu, ca „*se nu mérga la conferintie, se nu mérga la adunarea reuniunei*!“ — atunci noi suntemu *de nemi'a, ne-am facutu de batjocura, de risu si de compatimitu*. Insa déca nu se va aflá omu, invetiatoriu carele se spuna si se arete atare provocare din partea nóstra, precum de sicuru cá nu póte se se afe; cáci — încótu pentru adunarea reuniunei, chiar prin „*Albina*“ altii au provocatu de repetite ori la infaciisare numerosa, fora ca noi se fimu facutu cea mai mica contrareflesiune, — mai de parte in privint'a conferintieloru — noi

pururi le-am aflatu necesari, si pre noi numai manarea din partea episcopului *la cele guvernati*, in contra conclusulu sinodale, ne-a dorutu si superatu; ér in controversia invetiatoriloru pentru comisari si tase, si mai scia Ddieu cáte tóte gravamine ale loru, nici candu nu ne-am mestecatu cu unu cuventu mácar, ci am datu cursu liberu discussiunei intre cei interesati, pré si contra, pre cum potemu dovedí negru pre albu, cu colónele Albinei, si n'amu facutu, de cátu am noteditu si moderatu espresiunile unei si altei párti, — in facia acestora dlu Bartolomeu va remané *omu de nemi'a*, de batjocura si de risu! De compatimitu si asiã nu-lu mai compatimése nimenea! —

La urma plesnesce biculu dlu Bartolomeu astfelu:

„In fine, Dle Babesiu! am se-ti mai spunu unu adevuru. Dta pré multu te incredi in arte-ti propria de a produce intrige, mistificari si confusiuni. Dta tieni de pré marginiti pre romani in puterea loru de a judecá lucrurile si faptele dupa merituloru loru. Aceea ce dici Dta, cá o uneltescu altii, cá se te sócota din adunările bisericescii, me temu tare, cá o uneltescu singuru prin procedur'a si portarea Dtale, care sémena fórté cu aceea a calpusaniloru din Orientu.“

„Dupa tóte acesteã, Dta mai ai apoi cutediãnt'a, d'a amenintia pre altii cu memorande, si se pare cá Dta nu scia, cá memorandumulu Dtale este de multu gat'a, — l'au scriu cu litere in eternu nestergibile Dr. Aureliu Maniu, Rosetti, Goldisai etc. fora ca Dta se fi fostu in stare a resfrange cuprinsulu acelu memorandu, care scriindu-se se continua mereu, si care dupa multe provocári ale Dtale va constringe biserica spre sperarea ei propria, de a sócote din sinulu ei, si a escumunicá totu ce este eterodocau, si destructivu.“

Ce vorbesce dlu secretariu consistoriale despre intrige, mistificári si confusiuni, acusan-du-ne pré noi, dovedesce cá soia cumca aceea sunt o *infamia*; de óra-ce deci — pre cum intréga diecesa ni este marturia, din partea nóstra nici nu s'a descoperitu, si nici nu se va descoperi candu-va atari, cáci man'a nóstra chiar d'ar vré se faca asemeni, nici cá ajunge asiã departe, — pre candu tóta lumea scie cá acelea totmai sunt *elementulu domniloru stepani diecesani din Caransebesiu*: ii rogámu se se pocáiesca!

Ér pre cátu dlu secretariu amenintia cu *escumunicatiune*, pana se ajunga dsã si cu „*pré veneratulu*“ seu a escumunicá pre Babesiu, ferésca-se ei, se nu ajunga in criminalu! Ferésca-se pilarii, se nu fia soosi cu biculu din biserica lui Cristosu, pre carii o pangarescu

Eterodossi si destructivi sunt jáfuitorii in biserica si juratorii mincinosi pe cruce. Tieneti minte acést'a!

Dr. Aureliu Maniu, bine, 'lu primimu de autoritate. Elu a fostu, carele la Congressulu din Siblu de la 1869 a scrisu memorandumulu despre hotéle, intrigele si jáfurile dlui epulu Popasu si cu secretariulu seu Bartolomeu. Despre Babesiu Dr. Maniu n'a sciatu se scria in „*Federatiunea*“, de cátu cá 'si ié acelu de dictatore si cá ataca pre cei de alta parere in politica. Ei bine: voi din Caransebesiu aprobati acést'a sentintia, — noi nu ne aparam, o primimu, nu respingemu absolutu nici chiar intrig'a politica; dar intru asemenea noi aprobámu sentintia lui Dr. Aureliu Maniu despre voi, si aceea suna cá sunteti *caldi, jáfuitori si intriganti in biserica*! Ti place dle Bartolomeu! Ei bine: sentintia lui Maniu este santa.

Dar cu Rosetti s'a friptu uritu dlu Bartolomeu; cáci acést'a pururia numai in cea mai mare lauda, in lauda pura la omagiu a vorbitu si scriu despre Babesiu.

Dlu Goldisai i-am iertatu din cause binecuvantate, si dlu Bartolomeu póte se fia convinau, cá acel'a se rusina de provearea ce o faoe la elu! —

Dlu Bartolomeu incheia:

„Consiãliandu-te dar, in interesulu Dtale, cá se properi, de ti este cu potintia, a te desbracá de pré multele slabitiuni, ce te predomnescu, si a dá mai pucina ascultare si incedere — necredintiosiloru sateliti si clicasii ai Dtale, totu de o data ti dicu pentru totu de un'a adio, Domnule Babesiu!“

Retornámu consiliulu! Primitu-lu si-lu urmati si — sutele de mti ve vor binecuvantu!

Dlu Bartolomeu termina cu unu „*idío!* pentru totu de un'a.“ Crede — firesce, cá asiã va scapá de Babesiu. Nici vorba! Ori veti fi de oment'a, ori blastemati, nu scapati. De veti fi de omonia, o se fiti cu noi; de veti fi blastemati, o se fiti pururi sub biculu nostru, apoi mácar se aveti o suta de *Lónyay la spate!* —

Ar fi acuma se tragemu din totulu — de ductiuni generali si-apoi se provocámu opiniunea publica pentru d'a judecá între noi; — inse ér ne retiene respectulu contra caus'a cea mare a natiunei. Numai atát'a amintimú cá dlu Bartolomeu, puãndu-se se apere védi'a si persóna episcopala, cu nici unu cuventu nu veni a negi inviniurile principale ce noi i-am facutu!

Nu negá cá a dechiaratu de „*hydra*“ pre partia nationala si a sumutiatu preotimea nationala a sup'r'a ei!

Nu negá cá in *Fagetu*, naintea mai multora, fece clerului seu rusinea de a numi mogiã si coruptiunea, chiar pre pop'a Alecaa, de representante alu clerului!

Nu negá cá dupa comedi'a de la Bocsianu s'a laudatu naintea parintelui *Oltanu* cu „*trosnã*!“

A recunoscutu abuseri eclatanti si s'a incercatu numai — fórté prostu — a le scusa!

Néga numai — ceea-ce sciu si semtu vaierandu se sute de preoti si invetiatori, si de ce deci nime nu se mai póte indoi, — jáfuirile „*pentru fundulu instructu*!“

Ei bine: cum pre langa acést'a stare de lucruri — dlu Bartolomeu are cutesarea d'a esiã la lumin'a dilei cu astfelu de atacuri si invective contra nóstra!

Pré simplu. Marele c. *Lónyay* acést'a a trebuit se-i fia pusu de conditiune pentru implinirea dorintieloru sale!

Avemu date positive, inca de sub *Andrásy*, despre astfelu de conditiune; ér *Lónyay* a remuneratu imperateasca pre cei-ce s'au sculat se batjocuresca pre Babesiu. Chiar si in Transilvania acést'a i-a fostu parol'a.

Dar *Lónyay* a cadiutu cu rusine; cei ce i s'au ingagiatu, au ramasu *de rusine*, si — pre bietii amagiti din Caransebesiu, ori cátu de miserabili imparu ei, mai multu ii compatimesce de cátu se-i uresca. Babesiu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din *Ticvanululu-micu*, protopresbiteratulu Oravitiei, comitatulu Carasiului, se publica prin acést'a concursu.

Emolumintele sunt: una sesiune de 34 jugere de pamentu, birulu de la 145 de case si stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati, recursele loru provediute cu documintele prescrie in statutulu org. bisericescu, adresate comitetulu parochialu, a le subterne dlui protopresbiteru tractualu in Oravitia pana la finea lui ianuaru 1873 c. v.

Ticvanululu-micu, in 19 dec. 1872.

Comitetulu parochialu.

in cointelegere cu dlu protopresbiteru *Jacubu Popovicu*. 2—3

Concursu.

Ne-aretendu-se concurenti pentru statiunea vacanta de invetiatoriu la scól'a confesiunale romana din comun'a *Comoriste*, protopresbiteratulu Oravitiei, comitatulu Carasiu, se publica prin acést'a concursu de nou.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a.; 7 jugere de pamentu, 4 orgii de lemne pentru incaldirea scól'ei, gradina de legumi si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati, recursele provediute cu documintele prescrie in statutulu org. si adresate comitetulu parochialu, a le subterne domnulu protopresbiteru tractualu in Oravitia pana la finea lui ianuaru 1873 c. v.

Comoriste, in 19 dec. 1872.

2—3 Comitetulu parochialu, in cointelegere cu dlu protopresbiteru tractualu *Jacubu Popovicu*.

Librari'a lui Paulu Cieslar in Graz.

Partea a dóu'a din opulu „*Resbetulu franco-teutonicu*“ a aparatu si se póte trage din librari'a nóstra.

Pretulu: 3 fl. 50 cr. v. a.

Domnii cari dorescu a-si procurá acestu opu, binevoiesca a-si tramite adresele la librari'a nóstra si vor primí gratis *Prospecte* despre cuprinsulu si ilustratiunele ce contine.

Paulu Cieslar, librariu-éditoru.

3—3 **Cursurile la burs'a de Viena.** (Dupa incunsierea telegrafica din 11 ian.) Imprim. de statu convertatu cu 5% 66.65 Imprim. nationalu 70.60; Actiunile de creditu 327.50; — sortiriile din 1860: 124.50 sortiriile din 1864: 142.50; Obligatiunile de sarcinariile de pamentu, cele ung. 79.70; banatice 78.50; transilv. 77.50 bucov. 76.50 argintulu 106.70; galbenii 5.22; napoleonii 8.67.

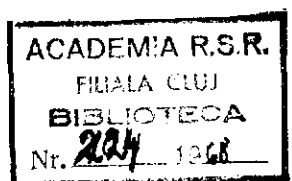
Resultatulu colecteloru pentru Tofaleni si starea fonduriloru adunate.

Intr'adeveru a fostu timpulu, ca se se faca o data lumina in acésta caus'a!
De unu anu si mai bine, din diferite pârti ni s'a facutu intrebarea ca — ce s'a alesu de sumele adunate pentru Tofaleni, despre cari — numai atât'a se sciá, ca au fostu fórte considerabili!

De aceea, intru interesulu creditulu nostru tuturoru pentru casurile de apelari la pung'a si marinimositatea publicului, multiamimu onorabilulu Comitetu ca veni a ni dá séma in acésta causa; pre cum de alta parte in unele privintie, din capulu locului trebuie se observámu ca unele din datele reportulu le aflámu defeptuóse, altele éراسi ni se imparu nejustificabile, pre cum vom insemná si motivá pre scurtu la loculu seu si a nume la calcáulu publicatiunei.

Darea de séma este urmatóri'a:

1869		Lei n. séu franci		bani		flor. v. a.		cr.	
Conspectulu I.									
despre banii incursi pentru ajutorarea Tofalenilor deposedati.									
Octomb.	18	Colecta in Sibíiu, tramisa catra Dr. Ratiu				30			
"	20	Colecta in Blasiu, tramisa catra Dr. Ratiu				143		30	
"	31	C. A. Roseti d. Bucuresti, prin Dr. Ratiu	4000						
		Dr. Josifu Hodosiu fl. 42 — cr.							
		Vincentiu Babesiu „ 31 70 „							
		Densuseanu „ 14 — „							
		Vincentiu Babesiu „ 40 — „							
		Alessandru Romanu „ 50 — „							
		Dnii canonici din Lug siu „ 45 — „				222		10	
		Sum'a baniloru incursi nainte de a se formá Comitetulu pentru administrare	4000						
		Franci							
		Valuta austriaca				396			
1870									
Iuniu	10	Dupa socotéla data de catra presedintele Comitetulu in protocolulu de 10 iuniu 1870 au intratu pana in diu'a acést'a: in diferite monete, din Romania, in valóre de Franci	18471	21		3112		49	
		Au mai intratu din Ploesci si din Bucuresci — 423 lei vechi in franci	156			62			
		Din Berlinu — 16 taleri 15 grosi pr.						4	
Iuniu	16	D. Nirasteu, de la comuna						28	60
Augustu	31	De la Jacobu Lugoseanu colect.						4	
Septbr.	10	De la Jóné Boeru							
		Totalu alu dáruiriloru pana aci in franci	22689	21		3545		59	
		Valuta austr.							
Conspectulu II.									
Despre formarea unui fondu pentru ajutorarea Tofalenilor deposedati.									
In siedinti'a Comitetulu din 10 iuniu 1870 s'a decisu fructificarea baniloru in modulu de a comperá obligatiuni de prioritate de drumuri de feru, *) dupa-se diferitele monete sosite din Romania, se vor schimbá mai antaiu in valuta Austriaca.									
		Aceste monete facuse dupa Conspectulu I. in valóre de franci	22689	21					
		dintre cari inse dejá in 1. novembre 1869 s'au datu Tofaleniloru deposedati, in natura 200 Napoleondori, adeca franci	4000						
		Astfelu remasesera diferite monete in o valóre de franci	18689	21		8974		06	
		care vendiendu-se s'au primitu in valuta austr.							
		Adaugendu-se dáruirile intrate in valuta austriaca dupa Conspectulu I.				3545		59	
		Total'a suma a baniloru intrati, fora de cei 4000 franci dejá impartiti, face in val. austr.				12519		65	
*) Se nu fia sciutu óre onorab. Comitetu regula generale, ca cu banii si pe cont'a altui'a nici de cum nu este, nu póte se fia permisu a <i>speculá</i> , a <i>coticari</i> ?! Cine va poté se absolve pre dd. membri ai comitetulu de vin'a pentru perderile ce vor fi urmatu din acésta nefericita abatere de la o regula generale?! <i>Red. Alb.</i>									
S'au comperatu pentru fondu:									
		27 obligatiuni de prioritate a drumulu de feru orientalu Ungurescu, *) frustulu cu 300 fiorini, nominala 8100 fl. argintu. **)				11343		70	
		10 fruste obligatiuni de prioritate a calei ferate de mediadi, frustulu cu 200 flor. nominala 2000 flor. argintu.				1175		95	
		2 fruste obligatiuni a drumulu de feru Stroussberg din Romania, frustulu cu 1000 taleri, nominala 2000 taleri; cari hártii de valóre, facu dupa socotéla data comitetulu, in val. austr. sum'a de				12519		65	
		Au mai remasu in bani gat'a							
		Suma egal'a cu cea mai susu aretata de							
*) Dar hártiele drumulu de feru ung. orientale sunt cele mai rele dintre tóte! Si-apoi Stroussberg?! — <i>Red. Alb.</i>									
**) Mare defeptu, ca nu s'a pusu aci si pretiulu efectivu cu care s'a comperatu aceste rele hártii! — A se vedé mai la vale, cum noi le valorámu astadi! — <i>Red. Alb.</i>									
Conspectulu III.									
Despre interesele incurse din fondu pentru ajutorarea Tofaleniloru deposedati.									
Iuliu	1	27 coupóne a 7 fl 50 cr. de la obligatiunile calei ferate resaritene ung. fl. in argintu	202	50					
"	1	10 coupóne a 3 fl. de la obligatiunile calei ferate austriace de mediadi	30						
		Argintu	232	50					
		Agió	44	67					
		Totalu				277		17	

1870		Lei n. séu franci		bani		flor. v. a.		cr.	
Iuliu	1	2 coupóne a 37 1/2 taleri a calei ferate Stroussberg in Romania 75 taleri pruseseci cu agio in val. austr.						132	73
1871	1	27 coupóne ca mai susu	202	50					
1871	1	10 coupóne ca mai susu	30						
		Argintu	232	50					
		Agió	45	50					
		Totalu						278	
Iuliu	1	Couponulu Stroussberg nu s'a platitu							
		Couponele 27 si 10, ca mai susu, in argintu	232	50					
		Agió	46	40					
		Totalu						278	90
1872	1	Coupónele ditto ca mai susu, in argintu	232	50					
1872	1	Agió	32	30					
		Totalu						264	48
Mart.	14	S'a platitu couponulu cadutu in 1. ianuaru 1871 de la obligatiunile Stroussberg 75 taleri a 1 fl. 66 1/2 cr. in v. a.						124	80
Iuliu	1	Couponele 27 si 10, ca mai susu, in argintu	232	50					
		Agió	21	46					
		Totalu						253	96
"	24	In urm'a convertárei obligatiuniloru Stroussberg s'au primitu 13 taleri 10 grosi pruseseci a 1 fl. 64 cr. in val. austr.						21	87
		Total'a suma a cameteloru intrate						1631	93
1869									
Conspectulu IV.									
Despre ajutoriele in bani impartite intra Tofalenii deposedati.									
Octomb.	18	In presintia dloru <i>Josifu Fulep</i> si <i>Demetru Manu</i> , s'au datu plenipotentiatiloru comunu Tofalu, Jonu Tatar si Todoru Sabáu, prin Dr. Joanu Ratiu in val. austr.						30	
"	20	Totu in presinti'a susu numtiloru martori s'au impartitu intre 29 deposedati prin Dr. Joane Ratiu in v. a.						143	30
Novemb.	1	In presinti'a dloru <i>Dumitru Fagarasiu</i> , (sen.) <i>Parteniu Trombitasiu</i> , <i>V. Hossu</i> si <i>Josifu Fulep</i> s'au impartit in pârti egali intre deposedati 200 Napoleondori in natura, franci	4000					222	70
		In val. austr. totalu fl:							
		Si asiá face sum'a baniloru impartiti mai nainte de formarea Comitetulu de administrare in franci é r in valuta austriaca fl:	4000					396	
1870									
Novemb.	8	S'au impartitu prin comitetu dupa protocolulu din 6 novembre 1870 val. austr. fl.						580	
1871	26	S'au impartitu prin comitetu, dupa protocolulu din 24 martie 1871, val. austr. fl.						337	
Decemb.	10	S'au impartitu prin comitetu, dupa decisiunea luata in protocolulu de 2 dec. 1871, in v. a. fl:						1068	
		Sum'a ajutorieloru impartite pana astadi:							
		in franci	4000						
		in val. austr. fl:						2381	
Socotéla comitetulu administrativu inchisa cu 31 decembre 1872:									
		Bani gat'a remasi din dáruiri, dupa conspectulu II. val. austr.						1175	95
		Camete intrate dupa conspectulu III.						1631	93
		Impreuna, valuta austr.						2807	88
		Din acestia s'au datu:							
		Ajutoriele deposedatiloru, afora de cele 4000 franci dejá socotite, dupa conspectulu IV, val. austr. fl.	2381						
		Spesele administratiunei totale pana astadi fl.	63	62				2444	62
		Impreuna erogati v. a. fl.						363	26
		Cass'a-restu, v. a.							
Fondu.									
Consta dara cu 31 decemb. 1872, din 8100 fl. *) actiuni de prioritate cu 5% de ale drumulu de feru resaritene Ungurescu; 2000 fl. obligatiuni de prioritate a calei ferate austriace de sudu, cu 3%; 2000 taleri obligatiuni Stroussberg cari in momentu se afla la convertare; 363 florini 26 cr. v. a. in bani gat'a. Muresiu Vásárhely 31 decemb. 1872.									
*) Nota bene: <i>nominali!</i> Cáci déca le-am pretiui dupa cursulu loru de astadi, si a nume, prioritátele drumulu de feru ung. orientale cu câte 76 fl. sut'a; ale drumulu austr. de sudu cu câte 93 fl. sut'a, é r <i>Stroussberg</i> séu proprie <i>Bleichróder</i> cu cursu de 45, — vor cascigá o valóre abiá de vr'o 9350 fl. Adeca in asemenea cu pretiulu loru, aretatu in consp. II de 11,343 fl. 70 cr. cam 2000 fl. perdere!									
Dupa o estimare drépta deci, fondule intregu n'ar ajunge nici 10.000 fl. firesece afora de sum'a din Sibíiu									

A fora de aceste sume, au incursu la comitetulu din Sibíiu ceva preste 1800 fl. cari si se afla depusi in cass'a de pastrare din Sibíiu.**) *Comitetulu adm.*

Postscriptum:

In ultimele siedintie ale Comitetulu pentru Tofaleni, s'a facutu din partea unui membru propunerea, ca se se imparta banii toti intre Tofaleni; maioritátea membriloru insa n'a primitu acést'a parere, din urmatóriele motive:
1. Pentru ca nu comitetulu, ci daruitorii au dreptu a decide acést'a intrebare.
2. Pentru ca daruitorii au contribuitu cu scopu, ca se soape pre Tofaleni de fóme si pentru ca se li asiguradie unu feliu de esistintia si pre viitoriu; acésta esistintia numai asiá se póte asiourá, déca se va comperá unu bunu pentru densii, é r nu atunciá, déca li se vor impartí toti banii cari in cáti-va ani vor fi cheltuiti.
Onoratulu publicu, contribuitoriu este rogatu a-si dá parerea in acést'a causa.

Tramitetoriulu.

**) Nu ne indoimu, ca dupa acésta dare de séma, se va grabi si on. comitetu din Sibíiu a publicá a sa dare de séma regulata si ca si seál'a va concurge cu sum'a de sub a sa dispusetiune provisoria la scopulu ce se va statori finalminte intru interesulu deposedatiloru. *Red. Alb.*